

Įtraukiantis nuotykis, lemiamas etapas, atsivėrusios perspektyvos

Prancūzakalbių integruoto mokymo EMILE klasių projektas

Dar jaunas Lietuvos prancūzakalbių integruoto mokymo klasių tinklas žengė platų žingsnį. Prabėgus dešimtmečiui po pirmosios bandomosios prancūzakalbės klasės atidarymo Alytaus Dzūkijos pagrindinėje mokykloje, 2011 m. būtent ši mokykla laimėjo ES struktūrinių fondų finansuotą projektą. Dvejus metus – nuo 2011 m. liepos mėn. iki 2013 m. liepos mėn. – trukusio projekto numatytoms veikloms įgyvendinti buvo skirta beveik 1 milijonas litų, o pagrindiniu paslaugų teikėju tapo Prancūzų institutas Lietuvoje.

Tačiau visų pirma, ką reiškia integruotas EMILE mokymas prancūzų kalba? Jokiais būdais tai nereiškia, kad pamoka vedama vien prancūzų kalba ir skiriama tik puikiai ją įvaldžiusiems mokiniams. Pamokos metu prancūzų kalba nuolat kaitaliojama su lietuvių kalba ir vartojama aiškinant užduotis, teikiant komentarus bei definicijas, taip stimuliuojant studijuojamų sąvokų įsisavinimą. Įrodyta, kad toks dviejų kalbų kaitaliojimas, kurį pedagogas rūpestingai paruošia ir valdo vengdamas pasikartojimo, gerina vaiko kognityvinius gebėjimus, žadina jo smalsumą, aktyvuoja atminties veiklą ir sąsajų tarp skirtingos informacijos kūrimą. Vaikas mokosi tarpkultūriškumo ir tuo pat metu natūraliai reflektuoja apie savo kalbą ir kultūrą, jas lygindamas su dėstomąja kalba ir kitos šalies kultūra. Statistika rodo, kad šie mokiniai pasiekia apskritai geresnių ugdymo programos rezultatus.

Šis metodas dar vertingas ir tuo, kad įpareigoja mokytoją dėstyti kitaip. Pedagogas turi stengtis kitaip organizuoti laiką, savarankiškai ir kūrybiškiau planuoti ir vesti pamoką – siekiant užsibrėžtų tikslų, iš anksto numatyti pamokos eigą, susijusias veiklas ir užduotis, parinkti tinkamą ugdomąją medžiagą, dalyvavimą ir mokymąsi skatinančią strategiją, labiausiai tinkančią jo publikai.

Institucinio pripažinimo atžvilgiu, nuo 4 iki 12 klasės diegiamas metodas reikalauja atitinkamo rišliai suderinto nuoseklumo, glaudaus mokyklos komandos ryšio ir metodą diegiančių mokyklų bendradarbiavimo. Siekiant įsitikinti pasiektais kalbiniais rezultatais, šių klasių dalyviai laiko DELF – tarptautinį prancūzų kalbos žinių vertinimo įvairių lygių testą. 12-oje klasėje išlaikius specialią įskaitą, jiems išduodamas LR švietimo ir mokslo ministro bei Prancūzijos ambasadoriaus Lietuvoje pasirašytas pažymėjimas. Akivaizdu, kad specialiais pažymėjimais įvertintas šis mokymasis lengviau atvers galimybes tolesnėms studijoms tiek Lietuvoje, tiek Prancūzijoje ar kitose prancūzakalbėse šalyse.

Šis projektas buvo išskirtinė mokymo prancūzų kalba vystymo galimybė. 18-oje pradinio ir vidurinio ugdymo bei profesinio mokymo įstaigų 960 mokinių 15 nekalbinių disciplinų mokėsi prancūzų kalba, remiantis nacionalinėmis Lietuvos ugdymo programomis. 39 nekalbinių dalykų mokytojai ryžosi šiam iššūkiui – daugumai jų teturint prancūzų kalbos žinių ir integruoto dalyko ir užsienio kalbos dėstymo metodikos pradmenis, jiems visiems teko tobulinti savo kvalifikaciją geriausiuose šios praktikos centruose Prancūzijoje, Prancūzų institute ir savo mokyklose, dirbant su kolegomis prancūzų kalbos mokytojais.

Pasiekti projekto rezultatai yra gausūs ir svarbūs.

Visų pirma, ši metodą nusprendusios diegti mokyklos gavo reikalingos kompiuterinės įrangos. Be to, Prancūzų institutas mokyklas aprūpino vadovėliais, prancūziškos edukacinės bei itin kokybiškos ir specialiai parinktos spaudos abonementais, tokiu būdu mokyklose įsteigiant reikalingus metodinės ir didaktinės medžiagos šaltinius. Buvo sukurta ypač prancū-

zų kalbos mokytojams ir dalykininkams skirta internetinė erdvė (www.emilenet.lt), kurios pagalba specialiai šiuo tikslu suburta ir parengta Prancūzų instituto dėstytojų rengėjų komanda galėjo nuotoliniu būdu padėti mokytojams dalykininkams. Čia galima rasti tikslines medžiagos savarankiškam prancūzų kalbos mokymuisi, 312 pagal mokomuosius dalykus suskirstytų pamokų modulių, kuriuos parengė ir pritaikė bendram naudojimui patys mokytojai dalykininkai. Ši erdvė tapo projekto dalyvių forumo ir diskusijų vieta, sustiprinsiančia tinklo veiklas.

Žvelgiant plačiau, šis projektas sukūrė dalykininkų ir prancūzų kalbos mokytojų tobulinimosi dinamiką, – pedagogai liovėsi dirbę pavieniui ir ėmėsi tobulinimosi, įsivertinimo ir darbo grupėje veiklų, kurių tikslai ir iššūkiai pasirodė esantys bendri. Gausiai organizuoti mokymai, stažuotės ir seminarai, kuriuos vedė tikslingai pagal reikalingus dalykus parinkti ekspertai, leido mokytojams atnaujinti žinias ir pasidalyti patirtimi. Pastarųjų dvejų metų laikotarpyje buvo organizuojami LR švietimo ir mokslo ministerijos inicijuoti Vilniaus universiteto Užsienio kalbų instituto, Vytauto Didžiojo universiteto Užsienio kalbų centro ir Alytaus Dzūkijos pagrindinės mokyklos šalies mastu vykdytų trijų EMILE/CLIL* tematikos projektų koordinatorių susitikimai – susikūrė Integruoto dalykų ir užsienio kalbos mokymo Koordinacinė taryba, buvo sugretinta problematika, padaugėjo keitimosi nuomonėmis ir patirtimi.

Be to, šio projekto dėka į Lietuvą atkeliavusi Prancūzijos ekspertizė sukėlė didelį susidomėjimą, – įvairios šalies švietimo struktūros pakvietė prancūzų ekspertus dalyvauti jų projektuose ir išsakyti kitokį požiūrį, kuris papildė anglosaksiškąją ar skandinaviškąją patirtį, kuria iki šiol buvo remiamasi dažniausiai.

Prancūzakalbės integruoto mokymo klasės Lietuvoje buvo pirmosios, taip atverdamos kelią integruotam mokymui anglų ir vokiečių kalbomis, kuris šalyje tik pradeda vystytis.

Šiuo atžvilgiu LR švietimo ir mokslo ministerija pilnai atliko savo vaidmenį, skatindama, telkdama energijas ir idėjas, plėtodama reikiamas veiklos sritis bei derindama nacionalines ir regionines politikas.

Antra vertus, daugiakalbystės plotmėje pasiekta nauda buvo akivaizdi. Projektas leido sugrąžinti prancūzų kaip antrosios ir ypač – trečiosios užsienio kalbos pasiūlą Lietuvoje, taip po truputį atstatant pusiausvyrą renkant prancūzų, o ne daugumos kombinaciją – anglų ir rusų kalbas – tai įrodo oficiali 2011 ir 2012 m. m. statistika. Šiuo rezultatu džiaugiasi ne vien įpratusieji rūpintis prancūzų kalbos sklaida, bet ir savivaldybių specialistai bei mokyklų atstovai, kurie suvokė integruoto mokymo plėtojimo naudą sėkmingai ir patraukliai švietimo pasiūlai sukurti, kuri motyvuoja mokytojus, mokinius ir netiesiogiai – mokinių tėvus, kuriuos dažnai vargina vaikų motyvacijos mokytis stygius.

Iš tikrųjų, integruotas EMILE mokymas yra itin palankus kurti tarpdalykinius projektus, rengti mokinių, mokytojų ar net mokyklų vadovų mainus, užmegzti partnerystes su Prancūzijos mokyklomis ar prancūzakalbėmis kitų šalių klasėmis. Atsiranda palankių galimybių aktyviau dalyvauti įvairinėse veiklose, prancūzakalbių mokinių teminiuose festivaliuose ir konkursuose, kurie šalyje kasmet tampa kokybiškesni. Mokiniai juose dalyvauja akivaizdžiai aktyviau, jų susidomėjimas ir atliekamas darbas įvertinami, – tai skatina pozityvų nusiteiki-

mą ir lengvesnį konstruktyvų adaptavimąsi šiandieniniame pasaulyje.

Šią vasarą Paryžiaus Prancūzų institutas pagal naujai įsteigtą ir kasmet pasikartojančią programą „Dvikalbė karta“ dviem geriausioms Lietuvos prancūzakalbių klasių gimnazistėms dovanojo dviejų savaičių trukmės kultūrinę viešnagę Prancūzijoje. Lietuvaitės joje dalyvavo kartu su kitais 65 prancūzakalbių klasių mokiniais iš viso pasaulio ir parengė skaitmeninius kelionių užrašus, kuriuose užfiksuota viskas, ką šis jaunimas pamatė, aplankė, pajautė ir drauge išgyveno.

Liepos mėnesį pasibaigęs pirmasis ES struktūrinėmis lėšomis finansuotas prancūzakalbių klasių projektas ragina nenuleisti rankų ir išlaikyti įgautą dinamiką. Šis etapas iškėlė teisėtą poreikį atlikti metodo diegimo veiklos vertinimą ir racionalizavimą, siekiant optimizuoti skiriamas jėgas ir potencialą, kurie išryškėjo vykdamas projektą.

Svarbiausia, kad buvo sudarytos sąlygos visų lygių švietimo sistemos atstovams sutelktai reflektuoti dėl tolesnių tikslų išsiskelimo, rengiantis naujam ES struktūrinių lėšų įsisavinimo etapui nuo 2014 m. Tik įvertinant ir tikslingai panaudojant struktūrinio finansavimo galimybes, šis jaunas integruotų dvikalbių klasių tinklas galės tapti savo pirminį siekį atliepiančiu, t. y. kokybišką ugdymą garantuojančiu, veiksmu.

Palaidydamas šią liniją, Prancūzų institutas 2013 m. gegužės 21–23 dienomis surengė šešių šalies rajonų savivaldybių atstovų, atsakingų už integruotą mokymą, delegacijos vizitą į Prancūziją. Delegacijai vadovavo švietimo ir mokslo viceministrė G.Krasauskienė. Vizito metu Lietuvos atstovai artimiau susipažino su Prancūzijos švietimo sistema, Paryžiuje ir kituose miestuose susitiko su strateginių švietimo institucijų atstovais, lankėsi europinėse klasėse ir tarptautinėse sekcijose, įsitikino, kad Prancūzijos partneriams Lietuvos EMILE klasių tinklo plėtra yra gerai žinoma, aukštai vertinama ir palaikoma.

Dar vienas, gal daugumai mažiau matomas, tačiau labai svarbus dalykas – prancūzakalbių klasių tinklo sukūrimas ir ilgalaikis jų įtraukimas į nacionalinio ugdymo sistemos pasiūlą įrodo Lietuvos moderniškumą švietimo srityje ir leidžia jai pilnateisiai prisijungti prie tarptautinio 1 500 000 prancūzakalbių EMILE mokinių tinklo 50-yje pasaulio šalių. Kiekviena nacionaliniu mastu diegiama priemonė yra ypatinga, nes ji būna skirtingų kontekstų ir įvairiausių poreikių suderinimo rezultatas, o kiekvienas diegiamas naujovės dalyvis suvokia, kad jis stovi pirmosiose ženklios ugdymo metodų evoliucijos gretose.

Ar turėtume traktuoti (kažkas jau turėjo tokių intencijų) integruotą EMILE mokymą kaip laiko ir lėšų švaistymą, verčiau juos skiriant tradiciniam mokymui (si) vien gimtąja kalba? Mes įsitikinome, kad atviro Europai ir pasauliui jaunimo ugdymas nekenkia nacionalinės kultūrinės tapatybės stiprėjančiam suvokimui, kuriuo Lietuva itin susirūpinusi ir dėl kurio vis nerimauja. Priešingai, panašūs projektai, vykdomi rūpestingai ir pasitelkiant geriausią ekspertizę, lemia mokinio ir mokytojo aišką suvokimą dėl gimtosios kalbos ir kultūros išskirtinumo ir nepalaužiamumo, nes jos gali būti *pajautos, įvertintos ir įkainojamos* tik atliekant vidinį palyginimą, kurio esmė – įvairovę gerbiantis dialogas. Šis dialogas itin glaudžiai siejasi su *dialoguojančiojo* pagarba kitam, neatsiejamai tuo pat metu gerbiant save. Tai yra išskirtinis *frankofonijos* bruožas, paaškinantis troškimo pripildytą polinkį jai.

Luc AUBRY,

Prancūzijos ambasados Lietuvoje kalbos atašė

* EMILE – fr: Enseignement d'une Matière Intégrée à une Langue Etrangère
CLIL – en: Content and Language Integrated Learning